

NODOKĻU RISKI PĀRROBEŽU TIRDZNIECĪBĀ

**Māris Jurušs
Zane Utināne**

Pētījuma aktualitāte

- Nodokļu likmju un tirdzniecības aizliegumu izmaiņas
- Nelegālās tirdzniecības īpatsvars un pieauguma risks
- Smēķēšanas izplatība jauniešu vidū
- Tabakas un alternatīvo izstrādājumu pieejamības kanāli un riski

Akcīzes nodokļa likmes tabakas izstrādājumiem Baltijas valstīs 2021-2024

Akcīzes preču veids	No 01.01.2021. EUR	No 01.01.2022. EUR	No 01.01.2023. EUR	No 01.03.2024. EUR	No 01.01.2021. EUR	No 01.01.2022. EUR	No 01.01.2023. EUR	No 01.01.2024. EUR	No 01.01.2021. EUR	No 01.01.2022. EUR	No 01.01.2023. EUR	No 01.01.2024. EUR	
	<i>Latvija</i>				<i>Lietuva</i>				<i>Igaunija</i>				
Cigāri un cigarillas (par 1000g)	104,7	115,2	126,7	164,7	55	66	79	95	211 (min.)			222	
Smēķējamā tabaka, tabakas lapas (par 1000g)	80,25	85,9	91,9	105,7	90	97	104,6	112,8	97,1	101,9	107	112,4	
Karsējamā tabaka (par 1000g)	160	207	218	251	113,2	45,6	60,2	79,5	97,1	101,9	107	112,4	
							par 1000 gab.						
E-šķidrums un to sagatavošanas sastāvdaļas (par 1ml)	0,12	0,16	0,2	0,24	0,12	0,15	0,19	0,25	01.04.2021.-31.12.2022. netiek aplikti ar akcīzes nodokli			0,2	0,21
Tabakas aizstājējprodukti (par 1000g)	80	100	120	138	-	-	-	-	97,10 (cietie)	101,9 (cietie)	107 (cietie)	112,40 (cietie)	
									0,2 par gramu (citi alternatīvie)			0,21 par gramu (citi alternatīvie)	
Cigaretes (min. likme par 1000gab.)	121,4 (No 01.03.2021.)	128,4	135,9	156,3	115,5	122,5	130	138	145,6	152,85	160,5	169,1	

Plānotās akcīzes nodokļa likmes tabakas izstrādājumiem Baltijas valstīs 2024-2026

Akcīzes preču veids	No 01.03.2024	Plāns 2025	Plāns 2026	No 01.01.2024	Plāns 2025	Plāns 2026	No 01.01.2024	Plāns 2025	Plāns 2026
	<i>Latvija</i>			<i>Lietuva</i>			<i>Igaunija</i>		
Cigāri un cigarillas (Par 1000 g)	164,7	202,7	240	95	109,7	126,7	222	233	244
Smēķējama tabaka (par 1000g)	105,7	116,3	127,9	112,8	123,5	135,2	112,4	118	124
Karsējamā tabaka (par 1000g)	251	276	304	79,5	89,4	100,6	112,4	118	124
E-šķidrumi un to sagatavošanas sastāvdaļas (par 1ml)	0,24	0,29	0,35	0,25	0,63	1,56	0,21	0,22	0,23
Tabakas aizstājējprodukti (par 1000g)	138	151,8	167	-	-	-	112,4	118	124
Cigaretetes (min.likme par 1000g)	156,3	171,9	189,1	138	149,7	162,4	169,1	177,7	186,7

Akcīzes nodokļa izmaiņu ietekme uz produkta cenu mazumtirdzniecībā no 01.03.2024

**NO 2024. GADA
1. MARTA**

+0,46€ *

Cigāri un cigarillas
(10 gab. paciņā)

+0,67€ *

Smēķējamā tabaka
(40 gramu paciņā)

+0,22€ *

Karsējamā tabaka
(5,4 gramu paciņā)

+0,49€ *

Cigaretes
(20 gab. paciņā)

+0,30€ *

Nikotīna spilventiņi
(14,0 g iepakojumā)

+0,10€ *

E-cigaretes
(ar 2,0 ml e-šķidruma)

Avots: www.vid.gov.lv Informatīvais materiāls par nodokļu
izmaiņu ietekmi uz tabakas izstrādājumiem un to
alternatīvajiem produktiem

* - t.sk.PVN

Executive summary: key variances

% of Total sample based on number of sticks

N= 99,217 sticks (weighted)

	Q2 2024	Q2 2023	Q3 2022
Non-domestic Incidence	19.1%	15.2%	17.8%
Main Market Variants (excl. counterfeit)			
Belarus	9.8%	8.2%	11.0%
Duty Free	1.0%	1.0%	2.1%
Main Brand Families (excl. counterfeit)			
NZ (Grodno Tobacco Factory)	4.4%	3.7%	4.5%
Premier (Grodno Tobacco Factory)	2.9%	2.7%	3.8%
Main Cities by Non-domestic Incidence			
Daugavpils	48.3%	41.9%	46.2%
Rezekne	33.0%	13.6%	17.0%
Salaspils	28.4%	22.0%	14.9%
Counterfeit Incidence			
Total Counterfeit Incidence	7.6%	5.0%	3.8%
PMI	4.2%	2.4%	0.7%
JTI	2.4%	1.8%	3.1%
BAT	1.0%	0.7%	–
Imperial Brands	–	0.1%	–

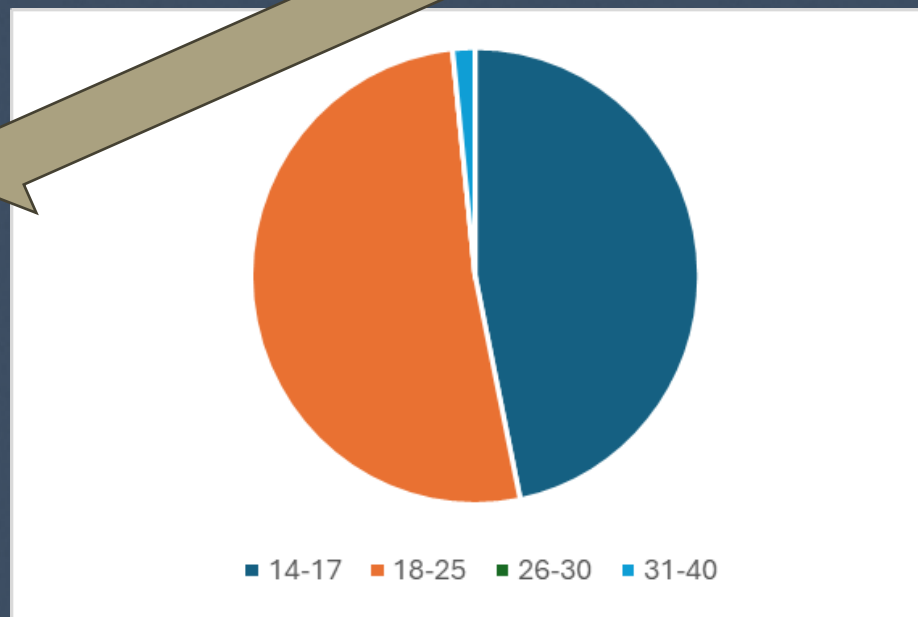
Empty Packs Survey Q2 2024: Latvia

Smēķēšanas izplatība jauniešu vidū

RTU studentu veiktās aptaujas rezultāti (62 respondenti)

Kādā vecumā jūs sākāt smēķēt alternatīvus tabakas izstrādājumus?

Vecums	Respondentu skaits
14-17	29
18-25	32
26-30	0
31-40	1

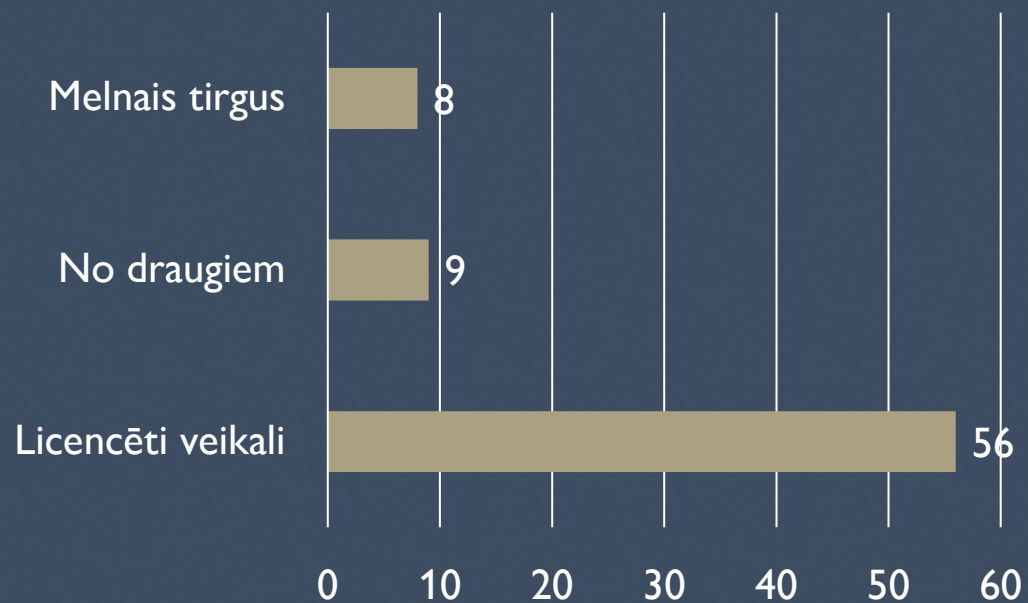

**NELEGĀLAIS
TIRGUS!!!**

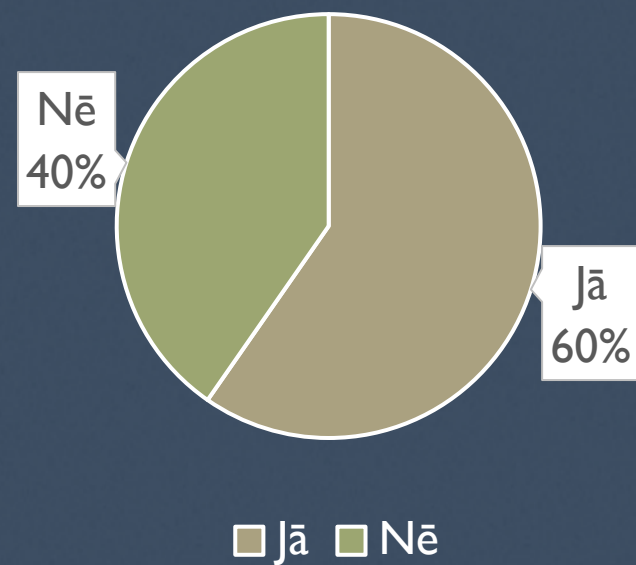

Aptaujas rezultāti...

Kur respondenti iegādājas tabakas izstrādājumus?

Vai respondents vēlas atmest smēķēšanu?

Alternatīvo tabakas izstrādājumu nelegālās aprites kanāli

Ārējie kanāli

- Ārzemju internetveikali, t.sk. piegādes uz pakomātiem, kurjerpiegādes
- Citas interneta vietnes

Iekšējie kanāli

- “Telegram” grupas
- Instagram konti
- Facebook grupas un profili
- WhatsApp grupas

Piedāvā Krievijā! ražotas
ierīces un e-šķidrumus

00:23 37% 00:25 36%

Закрепленное сообщение #3

0:07 45 MINUTES FULL CHARGED

VOZOL 10K GEAR

ORIGINAL PRODUCT

5% Nic. Rechargeable

Dragon Fruit Banana Cherry

Strawberry Kiwi

Double Apple

Grape Ice

Cedar Berries

Blue Razz Ice

Raspberry Tangerine

Blue Razz Lemon

PRICE - 19€

Сообщение

Aneemame1982 Dreem Sponsored

ELFBAR - САМЫЙ КРУПНЫЙ ПОСТАВЩИК ЭЛЕКТРОННЫХ ДЕВАЙСОВ

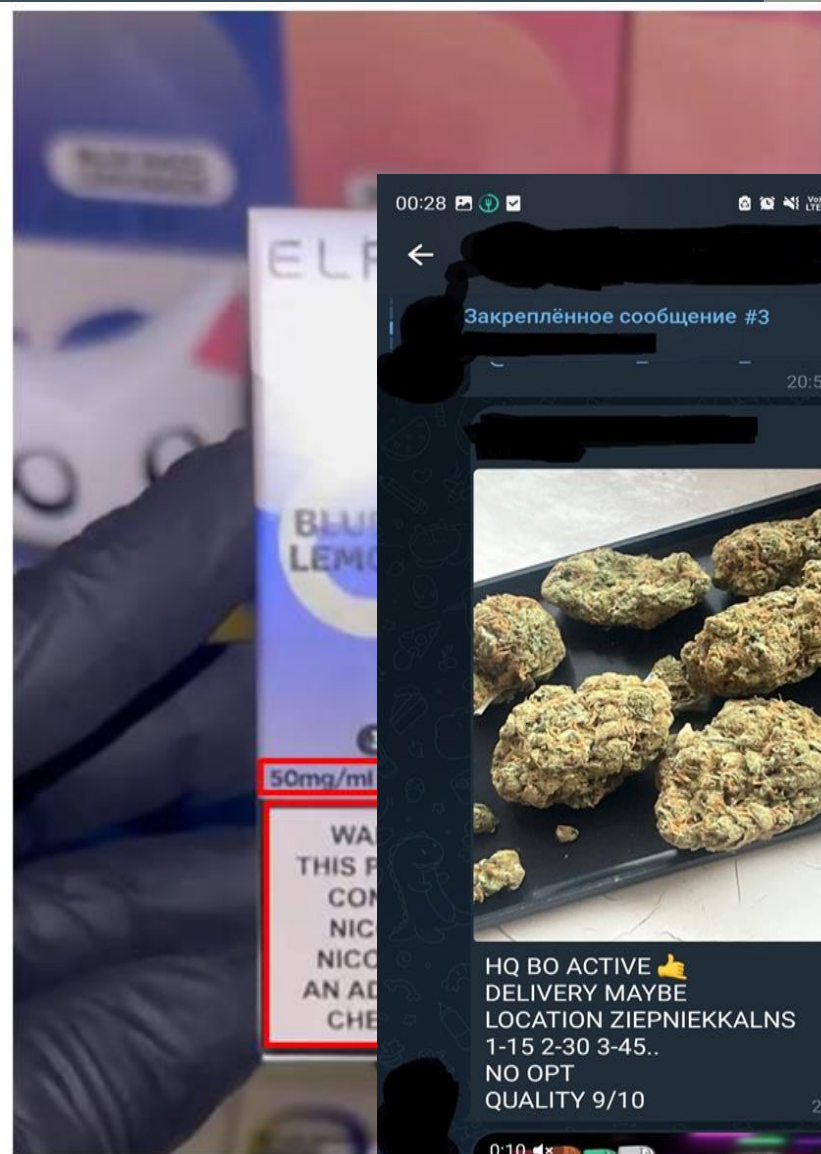
Приглашаем к сотрудничеству

- У нас более 50+ постоянных клиентов
- Лучшая оригинальная продукция и цена по опту
- Делаем видео заказа перед отправкой каждому клиенту

Отправка DPD либо самовывоз с оплатой по месту: Варшава, Краков, Лодзь, Познань, Чехия (Прага), Германия (Essen)

Свяжись с нами

CONTACT US

00:28 35% 00:25 36%

Закрепленное сообщение #3

20:54

HQ BO ACTIVE
DELIVERY MAYBE
LOCATION ZIENIEKKALNS
1-15 2-30 3-45..
NO OPT
QUALITY 9/10

20:59

0:10

ВНИМАНИЕ

Большой завод российских жидкостей

12€

- Zeus white 50mg 30ml;
- Zeus black 50mg 30ml;
- TAK SEBE 50mg 30ml;
- Грех 50mg 30ml;
- Toxic 50mg 30ml;

13€

- Husky Malaysian 45mg 30ml;
- Husky Premium 45mg 30ml;

Сообщение

Ekrānuzņēmums

Pirkumi i-veikalos

- Būtiski zemāka cena kā licenzētā veikalā
- Būtiski lielāka aromātu izvēle kā licenzētā veikalā
- Lielāks ieelpu daudzums ierīcē
- Piedāvā apjoma atlaides

Riski:

- Nav vecuma kontroles – piegāde notiek ar pakomātiem, kurjeru uc
- Nav produkta sastāva kontroles
- Nav garantijas par ierīces drošumu
- Tiek tirgoti produkti ar lielāku nikotīna daudzumu kā ir likumā noteikts (veselības riski)
- Netiek iekasēts akcīzes nodoklis

The screenshot shows the VAWOO website interface. At the top, there is a navigation bar with the VAWOO logo, a search bar containing the text 'sāciet rakstīt, lai redzētu visus pieejamos produktus', and a shopping cart icon with 'TIRDZNECĪBAS GROZIS 0,00 €'. Below the navigation bar, the breadcrumb trail reads 'Sākums > E-šķidrums > 20mg Vape Heaven Disposable Vape Juice 10ml Nic Salts (50VG/50PG)'. The main product section features the 'VAPE JOY' logo, '803 prece(s)', and a rating of 'Vērtējums: ★★★★★ (4.39)'. Below this, there are logos for authorized sellers: SMOK, Geek Vape, Uwell, Vaporesso, and Vandy Vape. The product title is '20mg Vape Heaven Disposable Vape Juice 10ml Nic Salts (50VG/50PG)' with a rating of '0 atsauksmes'. The price is listed as 'Cena: 1,60 €' with a crossed-out price of '1,84 €'. The shipping information states 'Piegāde: Standard - 10,37 € | 1-3 working days' and 'Sīkāku informāciju sk. Piegāde un maksājumi'. There is a note 'Piegāde visā Latvijā'. The availability section says 'Pieejamība: ✓ Ir noliktavā | 39 prece(s)'. The flavor selection area includes 'Aromāts:' with buttons for 'Blue Bull', 'Cherry Ice', 'Kiwi Passionfruit Guava', 'Mixed Berry Lemonade', 'Pink Lemonade', 'Red Apple Ice', 'Strawberry Burst', and 'Watermelon Ice'. At the bottom, there is a quantity selector showing 'Daudzums: 1' with '+' and '-' buttons. The footer contains three buttons: 'PIEVIENOT GROZAM', 'NOPIRKT TAGAD', and a heart icon for wishlists.

Licenzētos veikalos un internetā piedāvāto e-cigarešu salīdzinājums

Veikalā (vidēji)	Internetā	
2 ml šķidruma ietilpība	14 ml šķidruma ietilpība	7x vairāk!
20 mg nikotīna	50 mg nikotīna	2,5x vairāk!
Līdz 600 ieelpām	Līdz 6000 ieelpām	10x vairāk!
400 mAh	850 mAh, uzlādējamais akumulators	2,13x vairāk!
Cena – 6.50 eiro	Cena – 15 eiro	Un tikai 2,3x dārgāk!

Secinājumi – kopsavilkums ...

- Alternatīvie tabakas izstrādājumi ir kļuvuši populāri arī jauniešu vidū, tajā skaitā daļa no tiem ir vecumā līdz 18 gadiem, kad iegādāties legāli šos produktus nevar, kas norāda uz būtisku nelegālā tirgus apmēru šajā segmentā.
- Cigarešu kontrabanda samazinās, tomēr alternatīvo tabakas izstrādājumu segmentā ir vērojams būtisks nelegālā tirgus pieaugums.
- Nelegāla elektronisko cigarešu tirdzniecība internetā, it īpaši izmantojot sociālo platformu un anonīmus maksājumu veidus, rada izaicinājumus sabiedrības veselībai un valsts ieņēmumiem, un kontroles dienestiem ir nepieciešams turpināt pielāgoties jaunajiem tirgus apstākļiem, lai efektīvi risinātu šīs problēmas.
- Pastāv tieša korelācija starp nodokļa likmes lielumu un nelegālā tirgus apmēriem valstī, ko parāda pētījumi. Būtiski palielinot akcīzes nodokļa likmes, nepārprotami pieaug arī kontrabandas un citu nelegālo preču ieguves veidu apmēri.

Paldies par uzmanību!